

„Setkání Twin Peaks
a bratří Grimmů.“
Sunday Telegraph

„Připomíná
raného
Murakamiho.“
Financial Times

Literární SPOLEK LAURÝ SNĚŽNÉ

PASI ILMARI JÄÄSKELÄINEN

Pasi Ilmari Jääskeläinen
Literární spolek Laury Sněžné

PASI ILMARI JÄÄSKELÄINEN

Literární
SPOLEK
LAURY
SNĚŽNÉ

NAKLADATELSTVÍ PASEKA
PRAHA - LITOMYŠL

PŘELOŽIL VLADIMÍR PISKOŘ

Vychází s podporou finské literární agentury FILI.

FILI
FINNISH LITERATURE EXCHANGE

LUMIKKO JA YHDEKSÄN MUUTA

Copyright © Pasi Ilmari Jääskeläinen, 2006

Translation © Vladimír Piskoř, 2015

Cover design © Nathan Burton, 2014

First published by Atena Kustannus, Finland, in 2006.

Published by agreement with the Kontext Agency.

ISBN 978-80-7432-641-7 (PDF)

část první

1

Čtenářka se nejprve podivila a posléze rozhořčila, když před jejíma očima přímo na ulici došlo k zabití zločince jménem Raskolnikov. Ranou do srdce ho zastřelila dobrosrdečná prostitutka Soňa. Událo se to v půlce literárního eseje, který pojednával o Dostojevského klasickém díle.

Čtenářka se jmenovala Ella Amanda Milanová. Bylo jí dvacet šest let a krom jiného se skládala z překrásně vykroužených rtů a nefunkčních vaječníků.

Výrok o rtech pronesl téhož čtvrtedního dne učitel biologie, pět minut před koncem pauzy na oběd. O nefunkčnosti svých vaječníků se dozvěděla před čtrnácti měsíci u lékaře. Vyšla tenkrát z ordinace jako žena, která má v útrobách studenou, vadnou součást. Přesto i nadále bylo venku teplo a slunečno.

Tři měsíce po diagnóze, pár dnů od zrušení Ellina zasnoubení, nabraly události lepší směr.

Ella provedla duševní inventuru.

Například měla pěkné rty. O jejích prstech lidé říkali, že jsou štíhlé a krásné. Obličej sice tak krásný nebyl, jak jí kdysi kdosi vyjevil, ale určitě budil sympatický a milý dojem, ba hezký. To ostatně sama viděla v zrcadle.

A jistý milenec jednou shledal, že má Ella malebně zbarvené bradavky – vcukuletu odněkud z hlubin bytu vystrachal olejové barvy a tři hodiny je míchal, než docílil správného odstínu.

Ella Amanda Milanová upřeně hleděla na čtverečkový papír.

Před ní sedělo třicet sedm studentů, jejichž eseje měla v úmyslu opravit, a ona tu přemítá o zbarvení svých bradavek. Nečekaná literární vražda ji připravila o schopnost se soustředit. Už se nedokáže převtělit do role čtenářky – ne dneska, ne v téhle třídě.

Odtrhla zrak od eseje, jako by uviděla, že po něm leze hmyz, a vzhledla ke třídě, jenže třída jí pohled neopětovala. Studenti psali a dívali se do svých papírů, pera škrabala jako zoubky příčinlivých hlodavců.

Esej napsal mladík, který seděl ve třetí lavici v řadě u okna.

Ella pociťovala lehké roztrpčení, ale nedokázala se na studenta zlobit. Říkala si, jestlipak se od ní jako od učitelky, která je tu na dočasný zástup, očekává, že se takovýmihle pokusy o podvrh bude vážně zaobírat.

Už dlouho byla poněkud zlostná a zlost si uvědomovala i teď, nikoliv však na studenta, nýbrž na své vaječníky. Studentův literární esej představoval pomíjivou prkotinu. Zato vaječníky byly natrvalo její nedílnou součástí a ona jejich. Nepřála si, aby se podílely na formování osoby jménem Ella Amanda Milanová, která právě sedí před třídou a v rukou třímá lživou literární úvahu.

Když studentům předložila seznam klasické četby, prohlásila, že ona *Zločin a trest* poprvé četla v druhém ročníku gymnázia a podruhé na univerzitě.

Teď jí docházelo, že měla na mysli nějakou jinou knihu.

Nejslavnější Dostojevského dílo nikdy nepřčetla celé. Na gymnáziu přelouskala prvních dvacet stránek a na univerzitě se dostala až na stranu 52, ale kniha zůstala rozečtená. Někdo si ji od ní půjčil a pak odnesl do antikvariátu.

Nicméně Ella byla skálopevně přesvědčená, že dobrosečná prostitutka Soňa na konci románu Raskolnikova určitě nestřelila do srdce. A klidně by se vsadila, že Raskolnikov starou lichvářku neuškrtil ocelovou strunou, jak tvrdil autor eseje. Na fakultě chodila na přednášky o Dostojevském a viděla

také film a televizní seriál, takže byť její vlastní výtisk skončil před čtyřmi lety v antikvariátu, jakés takés ponětí o tomhle klasickém díle samozřejmě měla.

Ella ukončila hodinu a odlovila hocha v proudu studentů. Počastovala ho sarkastickou poznámkou, jíž zpochybnila jeho čtenářské schopnosti i morálku.

Mladík vytáhl z tašky knihu a podal ji Elle.

Jen ať se vážná paní zastupující učitelka podívá sama, navrhl, zápletky románu se odvíjí tak, jak se odvíjí.

Ella ho propustila, očividně se mu nechtělo se s ní na to téma bavit. Rozhodla se odložit věc na později.

Chvilí listovala románem, načež jí zahořely tváře. Na předposlední straně Soňa vpálila Raskolnikovovi do srdce dvě kulky. A na začátku Raskolnikov lichvářku skutečně uskrtil strunou od piana.

Ella sáhla do tašky pro mobil a zavolala svému profesorovi literatury.

Tématem její diplomové práce byly mytologické aspekty v knihách pro děti od Laury Sněžné. Vedoucí práce, profesor Elmar Divočina, se ani nepokoušel skrývat svou spokojenost: „Vynikající počín. Kdybyste měla zájem tohle téma dál rozpracovat, tak mě kontaktujte, uvidíme. Na Lauře Sněžné je toho k bádání víc než dost. Ani já sám jsem nestačil její dílo uceleně zpracovat.“

„Haló,“ ozval se pan profesor. „Tady Divočina.“

Ella se představila a jedním vzrušeným dechem, bez sebe-menší pauzy na profesora vyhrkla: „Zastřelí Soňa na konci Raskolnikova?“

Profesor se zasmál.

Ella si uvědomila, že její slova musela vyznít uhozeně.

„Máte zrovna hodinu literatury? Učíte, pokud se nepletu, v Joensuu, ne?“

„Tam ten záskok netrval ani čtyři měsíce,“ pronesla Ella co nejvšedněji. Soustředila se, aby vzbudila rozumnější dojem

než před chvílí. „Teď učím v Zaječíně. Na gymnáziu. A tohle si jen potřebuju okamžitě ověřit, protože zdejší studenti jsou takoví, jací jsou, a já ne... poslyšte, já tu knihu teď nemám po ruce a za nic na světě si nemůžu vzpomenout, co se tam přesně stalo, ale ten detail si musím ujasnit.“

„Chápu,“ pravil pan profesor. „No, Raskolnikova nikdo nezastřelí, a už vůbec ne Soňa.“

Ella se chvíli dívala na knihu a nakonec řekla: „A co kdybych tvrději trvala na tom, že jsem někde narazila na verzi *Žločinu a trestu*, v níž k Raskolnikovovu zastřelení dojde? Udělá to Soňa, protože si myslí, že bez Raskolnikova bude svět lepším místem.“

Profesor mlčel.

Ella si uvědomila, že její slova opět vyzněla nesmyslně. Při hovoru s některými lidmi občas ztrácela kontrolu nad situací rychleji než obvykle, jedním z těch lidí byl právě pan profesor. Na univerzitě dala s jednou kamarádkou dohromady dvousložkovou teorii, která jev vysvětlovala:

Podle první složky Ella znervózněla ve společnosti těch cizích lidí, u nichž podvědomě vycítila, že mají upřímný zájem o ni a o to, co si myslí.

Nicméně znervózněla málokdy, ačkoliv se denně stýkala s mnoha lidmi a někteří s ní dokonce usilovali navázat vztah. To objasňovala druhá složka teorie: podle ní měli všichni lidé vrozenou potřebu zvěstovat světu svou osobitost a své myšlenky, ale zpravidla nikoho nezajímalo, co probíhá hlavou ostatním.

Teorie navíc vysvětlovala Boha: jelikož lidé potřebovali zaujatého posluchače a toužili být středem něčí trvalé pozornosti i poté, co vyrostli z dětských let, vymysleli si Boha, který je ustavičně sledoval a poslouchal.

„Nešlo o nějakou novou postmodernistickou verzi?“ nadhodil nakonec pan profesor. „Víte jistě, že to dílo napsal Dostojevský osobně? Mně to spíš připadá, že se vám do ruky dostalo

nějaké jiné dílo, které recykluje klasické postavy nebo něco takového. Poslyšte, Ello, zkuste si vzpomenout, co to bylo za knížku. Já bych to využil na přednáškách o Dostojevském, zní to docela zajímavě. A vůbec, mohla byste na to téma něco menšího napsat? Dávám zrovna dohromady jeden sborník, tenhle úhel pohledu by do něj náramně zapadal.“

Hlas pana profesora se tetelil nadšením. Ella zalitovala, že mu volala.

Na obálce se skvělo celé Dostojevského jméno. Název románu pravověrně hlásal *Žločin a trest*. Knihu vydalo nakladatelství Karisto v roce 1986. Do finštiny přeložil Martti Vuori, novou, celkovou jazykovou revizi provedla Lea Pyykköová. Ella upřeně hleděla na obálku.

„Skutečně by to mohla být taková nová verze,“ vypravila ze sebe.

Zaječinská knihovna, červená pevnost o třech podlažích, stála na školním vršku. Hlavní vstup do budovy rámovaly dva bílé mramorové sloupy.

Sloupy zdejšímu kulturnímu životu věnoval darem dnes již zesnulý majitel kamenosochařství. Ella kdysi v matčině knize výstřížků viděla novinový článek z roku 1975 o slavnostním předání sloupů. K článku tenkrát vyšla i černobílá fotografie.

V pozadí na snímku stál autojeřáb a v popředí místní obyvatelstvo, představitelé městečka, sám kamenický mistr Lipert a po jeho boku mladá Laura Sněžná. O Lipertovi se říkalo, že se na ni snažil udělat dojem. Za spisovatelkou pózoval hlouček dětí – Literární spolek Laury Sněžné, sdružení literárně talentovaných školáků, z nichž pod jejím osobním vedením vyrůstali budoucí spisovatelé.

Ellina babička, když ještě žila, knihovnu kriticky označila za „ohavné mauzoleum, které hyzdí celý střed města“. Stavba působila bezútešně, studeně a monstrózně i podle mínění řady dalších lidí. Někteří si knihovnu zprotivili už v dětství.

Děti totiž každé ráno mýjely knihovnu zpoceně a zadýchaně, protože právě tudy vedla dlouhá a strmá cesta ke škole.

Podle Ellina názoru z knihovny vyzařovala majestátnost. Kolem rostly duby, jež celému místu dodávaly slavnostní a malebný ráz, a v létě z korun proudilo halasné ptačí cvrlikání, které se neslo až do knihovny, pokud měla otevřená okna.

Nedaleko knihovny začínal lesík, v němž se skrývala literární kavárna U Bílé Máti. Tam si Ella jako dítě jezdívала na kole kupovat v neděli zmrzlinu. Pokaždé se cestou zastavila, aby vyzkoušela zamčené dveře knihovny a nahlédla oknem dovnitř.

Tenkrát Ella jen s obtížemi vydržela delší dobu mimo papírově zaprášené knihovní prostředí. I dnes, když se s vadným Dostojevským v tašce ke knihovně blížila, ji ovládla táž posvátná úcta z dětských let. Ona přece bývala to děvčátko, které ustavičně vláčí hromady knížek a které je ve svém živlu v každé knihovně. Když jednou ležela dva týdny s bronchitidou, volala k nim domů knihovnice a ověřovala, jestli je všechno v pořádku. Mezi knižními regály ji zdravili tety a strýčkové z celého světa: *Ahoj, Ello, tak copak sis dneska našla...*

Četla víc, než bylo zdrávo, stovky knížek za rok. Některé knihy přečetla dvakrát i vícekrát, než je odnesla vrátit. Mnohé si po krátké pauze na zažití půjčila znovu. Už tehdy zastávala názor, že knížky jsou nejlepší, až když je člověk čte podruhé či potřetí.

Ella prošla mezi masivními sloupy. Vždycky se mezi nimi tak trochu scvrkla. Psík, který se povaloval na vstupních schodech, se zprudka probral. Podíval se na Ellu, otráveně zavrčel a odběhl.

Na dveřích viselo oznámení; Ella si ho bez zastavení přečetla, otevřela dveře a vstoupila.

V prostorné knihovně panoval chládek. Zatímco procházela vestibulem k výpůjčnímu pultu, cítila známou vůni papíru, prachu a staré tiskařské černi.

„Měla bych tu jednu stížnost,“ pronesla Ella k hnědým očím, které na ni vzhledly zpoza kostěných obrouček.

Knihovnice měla na halence jmenovku: Ingrid Kočičková.

„Promiňte, ale nejste vy spisovatelka Ingrid Kočičková?“ zeptala se Ella přátelsky.

„Ne, já jsem knihovnice Ingrid Kočičková,“ odpověděla žena stejně přátelsky. Z jejího oblečení čpěl slabý závan kouře.

„A co že to máte za stížnost?“

„Spíš jenom upozornění,“ opravila se Ella. „Dostala jsem se do překerní situace s jedním studentem. Napsal esej, který mi přišel, ehm, prostě sporný.“

Knihovnice se usmála. „Napsal v něm nějaké nehoráznosti, co? Tak už to v jejich věku bývá. Ale to jistě pomine. Jak věk, tak nehoráznosti. To je na čemkoliv ta lepší stránka: všechno pomine.“

Ella vylovila z tašky knížku. „Musím to trochu upřesnit. Chyba totiž nakonec nebyla v eseji, ale v knize, o níž ten hoch psal. O téhle: Dostojevského *Žločin a trest*. Knižka vypadá úplně normálně, ale najdou se v ní hodně zvláštní nepatřičnosti. Svévolné změny. A půjčil si ji tady, je tu vaše razítko.“

Ella přisunula knihu k výpůjčnímu pultu. Ingrid Kočičková se nezatvářila nijak zaujatě, jenom se usmála, zvedla se od stolu a otočila se k Elle zády, že v regálu přerovná zarezervované výpůjčky. Knižka zůstala ležet na stole mezi nimi.

„Vždycky se najdou nějaké tiskové chyby,“ pravila knihovnice zády k Elle. „Někdy v knížkách scházejí celé stránky. Nebo v nich naopak nějaké přebývají. Koneckonců knížky dělají lidé, a když lidé něco dělají, tak vždycky chybují. Mýlit se je lidské, celá historie lidstva se skládá především z různých omylů. Možná jste už slyšela o těch vánočních kalendářích.“

„O jakých kalendářích?“

Ingrid Kočičková potřásla hlavou. Vlasy se jí na okamžik rozlétly a odhalily štíhlou, ladnou šíji.

„To vám byla věc. Už je to nějaká doba, ale do okýnek těch dětských kalendářů se prostě dostaly poněkud jiné obrázky než vánoční. V podstatě čisté porno. Psalo se o tom i v novinách.“

„Aha,“ hlesla Ella. „Ale každopádně v téhle knize Soňa zastřelí Raskolnikova. A Raskolnikov zaškrtní lichvářku strunou od piana. Takhle to v románu přece není. To určitě sama víte. Napadlo mě, že třeba jde o nějakou dobovou zcenzurovanou verzi, ale jak se zdá, je to obyčejné vydání.“

Na okamžik se zamyslela, neklidně se ošila a pak se usmála.

„Možná je to hloupost, stěžovat si na takovouhle drobnost,“ pronesla, „ale myslím, že by se to mělo vysvětlit. Jak by to dopadlo, kdyby se v knížkách psalo cokoliv?!“

Ingrid Kočičková se vrátila k pultu a upřeně se podívala Elle do očí.

„Mohu vás samozřejmě ujistit, že tu vadnou knihu vyřadíme z oběhu. Někdy se takové věci stávají. Obecně se o tom moc nemluví, ale v tiskárnách občas pracují pěkní vtipálkové. Děkuji za upozornění.“

„Není zač. Vlastně bych si ji ještě ráda půjčila.“ Ella natáhla ruku pro knihu. „Jeden známý profesor literatury chce, abych mu ty vadné pasáže okopírovala.“

Ingrid se zablesklo v očích. Popadla knížku dřív, než se jí Ella stihla dotknout.

„Jistě, okopírovat, to by v zásadě šlo,“ zamumlala knihovnice a strčila knihu pod pult. „V mezích autorského zákona, samozřejmě. Ale už jste knihu vrátila. A já ji nemohu dát zpátky do oběhu, když je vadná. Z principu. My knihovníci jsme vázání určitými pravidly. Je mi líto. A ještě jednou vám děkuji za upozornění.“

Ingrid Kočičková se za pultem nadále něčemu věnovala. Ella sledovala její profil, šíjí a temeno, chvíli přemítala, pak přikývla a vydala se do čítárny.

Čítárna se nacházela ve druhém patře, stejně jako oddělení poezie a divadelních her. Cestou po schodech nahoru viděla Ella všechna podlaží zároveň. Hranatá spirála vnitřního schodiště se vinula uprostřed knihovny vzhůru pod klenutý strop. Klenbu uzavíralo devítitabulkové střešní okno. Za slunečných dnů odtud dopadala na knihy záře jako někde v katedrále, ale teď jí m dovnitř nahlížely jen vrány a kavky.

V přízemí měly své místo dětské knihy a beletrie pro dospělé. Při pohledu dolů si Ella všimla, že na malém prostoru mezi odděleními dnes stojí také skupinka soch. Podle plakátka na vstupních dveřích šlo o výroční výstavu Sdružení zaječtínských sochařů nazvanou „Od rusalek k vodníkovi – mytologické plastiky na motivy děl Laury Sněžné“.

První patro bylo vyhrazeno populárně naučné literatuře. Ella si všimla, že nejbliže schodům je regál s kynologickými příručkami, žlutá cedulka hlásala velkými písmeny: VŠE O PSECH. V regálu se krčilo jen několik knížek.

Jakmile Ella vystoupala do druhého patra, vzala si z časopiseckého stojanu poslední číslo *Žaječí stopy* a našla si stolec, odkud měla výhled na Ingrid Kočičkovou u výpůjčního pultu o dvě patra níž.

Místu se říkalo čítárna – podle cedule, která vyzývala návštěvníky, ať v prostoru čítárny zachovávají ticho. Čítárnou se myslelo šest opotřebovaných stolků, rozestavených podél zábradlí.

Ella listovala v *Žaječí stopě* a občas mrkla na knihovnici. V listu psali, že zaječtínská sklizeň pokračuje zdárně v plném proudu. Místní běžecká naděje jménem Bujnošek prý vybojovala stříbro na celorepublikovém mistrovství. Ozývalo se čím dál víc požadavků na přísnější postup vůči zaběhlým psům. Psí psycholog P. Kopsa uděloval ve svém pravidelném sloupcu rady a pokyny na téma psího výcviku a péče o psy, tentokrát pod titulkem „Pes – nejlepší a nejstarší přítel člověka“. Městská

rada uvažovala o rekonstrukci radnice. V literární příloze se představovali noví, nadějní autoři.

Ella věděla, že její povídku v novinách zatím neotiskli. Snad později na podzim, odhadoval redaktor přílohy. Zachvěla se, jako by někdo obcházel její hrob, a rozhodla se, že redaktorovi zavolá a požádá ho, ať jí povídku vrátí. Přece jenom nebyla připravená vidět ji opublikovanou. A teď si uvědomila, že to od samého počátku byl špatný nápad.

Na straně čtyři se objevila krátká zprávička, že na poli malorolníka P. Pazdery vykopali bramboru, která se tvarem podobala Bílé Máti. Hospodář přislíbil, že pokud Laura Sněžná bude onu jedinečnou bramboru chtít do své sbírky, tak ji spisovatelce věnuje, a jeho žena Kateřina přislíbila, že pokud si literátka přijde pro bramboru osobně, pohostí ji kávou a domácí buchtou.

Ella ztratila o noviny zájem. Její pohled přitahovala žlutá cedulka. VŠE O PSECH, hlásily černé verzálky, kdykoliv se na cedulku podívala. Posléze si začala klást otázku, co ji vlastně v knihovně drží.

Odučila už všechny dnešní hodiny, ale večer musela opravit velký štos slohových prací. A matka čekala, že Ella přinese domů nákup a léky, bůhví, jaké zmatky dnes otec zase natropil. Navíc toužila dát si odpoledne dvacet.

Místo toho sedí tady, ve druhém patře knihovny, listuje místním tiskem a šmíruje knihovnici.

Uvědomila si, že její konání nedává smysl. Na druhou stranu chování knihovnice v ní vyvolávalo podezření. Ingrid Kočíčková nebrala nález vadného výtisku tak lehkomyšlně, jak předstírala. A také vůbec nedala najevo překvapení, že se v knize, která je v knihovně dlouhá léta k dispozici, objevily pozoruhodné odlišnosti.

Ella pochopitelně v životě narazila na všelijaké překlady i na zřejmé překladové chyby, četla zkrácené adaptace

a některým knihám chyběly celé stránky, v jedné dokonce závěrečné rozuzlení. A občas nějaká kniha vyšla v nové oficiální verzi, protože se časy mezitím změnila a nebylo už zapotřebí chránit čtenářskou obec před nevhodnými replikami či choulstivými scénami.

Nicméně dosud neslyšela o knize, jejíž děj by někdo omylem či úmyslně tak zásadně změnil jako v tomhle *Žločinu a trestu*. K takovému žertu by se musel odhodlat značně svérázný tiskař, vedený těžko vysvětlitelným motivem. A jak to, že se knížka téměř dvacet let půjčovala a nikdo si ničeho podivného nevšiml?

Ella toho odpoledne v knihovně možná jednala proti svým zvyklostem i zdravému rozumu, ale existence vadného Dostojevského ji hluboce rozhořčila, a ve svém rozhořčení se tedy mohla dopouštět neuvážených činů, založených na pouhé intuici.

V tašce čekaly slohové práce na opravu, doma čekala matka na jídlo a otec na léky, lidé přicházeli a odcházeli.

Uplynuly dvě hodiny. Zastupující učitelka finského jazyka a literatury Ella Amanda Milanová seděla v knihovně a špehovala knihovnici Ingrid Kočičkovou. Začala si už připadat hloupě, ale nemohla to vzdát, alespoň prozatím ne.

Ingrid Kočičková konečně opustila stanoviště u stolu a prošla mezi kamennou rusalkou a betonovým skřítkem ke knihovnímu regálu.

Ella se na balkonu přesunula, aby na ni lépe viděla. Ingrid Kočičková stála u regálu D a vkládala knihy do vozíku. Vyklidila zhruba metr police a odtlačila vozík do provozní místnosti.

V provozní místnosti se knihovníci mohli nasvačit a převléknout. Dovnitř se dalo projít jen zpoza výpůjčního pultu. Na dveřích do místnosti visel otrhaný plakát v angličtině upozorňující na knihu C. S. Lewise *The Lion, the Witch and*

the Wardrobe. Plakát zobrazoval magickou šatní skříň s vábivě pootevřenými dveřmi.

Ingrid Kočičková se vzápětí vrátila a dlouho pak seděla u pultu. Až se konečně objevil nějaký muž v klobouku a ona s ním kvůli něčemu vyšla do prvního patra.

Ella už dávno opustila své původní stanoviště, přemístila se do přízemí a do blízkosti pultu. Předstírala, že je hluboce zaujatá čestnou policičkou, vyhrazenou dílům Laury Sněžné a všem jejich překladům.

A teď vyrazila do akce.

Odkráčela za pult, beze spěchu a co nejpřirozeněji. Rozhlédla se kolem sebe, jazykem si přejela po předních zubech a proklouzla do provozní místnosti.

V hlavě si formulovala výmluvu pro případ, že by ji knihovnice nenadále překvapila. Řekne, že ji v provozní místnosti hledá, protože se jí neodkladně potřebuje na něco zeptat.

Ačkoliv – kdyby ji tady knihovnice přistihla při činu, co by Elle asi tak mohla udělat? Zabít ji? Zbít do bezvědomí?

To asi ne, pomyslela si Ella, ale na druhou stranu by mohla klidně zavolat na policii a udat ji.

Panečku, to by byl poprask! ZE ZASTUPUJÍCÍ UČITELKY FINSKÉHO JAZYKA SE VYKLUBALA ZLODĚJKA KNIH, hlásal by titulek v *Žaječí stopě*. A ona by přišla o svou pověst a následně i o práci. Záznam v rejstříku by ji všude pronásledoval.

Ella dostala strach. Rázem pochopila, že nejlépe udělá, když odejde, dokud ještě může. Blahořečila si, že zavedla k rozumu, než stihne udělat nějakou opravdovou hloupost.

Jenže pak si všimla knížek na stole.

Ležely na třech hromádkách. Vedle lahvička oranžády, mandarinka a sáček lékorek – svačina knihovnice Ingrid Kočičkové.

Dostojevského *Žločin a trest* byl v jedné hromádce až vespod. Elle se zprudka rozbušilo srdce, a knížku vytáhla. Popadla

ještě pět dalších knih, první, které jí přišly pod ruku a hlavně byly dost útlé, a vsunula si úlovek do tašky.

Prsty měla studenější než straka nohy.

Na dně tašky ležel komiksový sešit, který zabavila ráno při hodině. Přehodila komiks přes knížky, aby nebyly vidět, a zavřela tašku.

Vzápětí z knihovny odešla.

2

Svá křestní jména dostal Paavo Emil Milana podle dvou osobností sportovní historie. Ve dvaceti letech se svým jmenovcům běžecky takřka vyrovnal, jak si ostatně jeho nebožtík otec přál – když už ne výsledky, tak alespoň srdcem, běžeckým srdcem, lehkým a rychlým jako vážka.

Třicet let běhal každý den desítky kilometrů. Před odchodem do kanceláře si dával ranní kolečko a hned po příchodu z práce vyrážel na večerní. A byl běhat i oné větrné noci, kdy se mu narodila dcera. Rok co rok opotřeboval šest párů běžeckých bot, a o každých Vánocích ho rodina obdarovala novou teplákovou soupravou. Rodina mu něžně říkala Létající zajíc; přezdívka se postupně ujala i mezi ostatními obyvateli městečka.

V současné době, kdy mu bylo pětapadesát, vysedával Paavo Emil Milana celé dny v zahradním křesílku obklopen rybzovými keři, trávou, sedmikráskami, jabloněmi, kopřivami, ježky, žábami, motýly a hmyzem. Zahradní sezona začala, jen co roztál sníh, a končila až s příchodem mrazů.

Takhle se situace v průběhu šesti let změnila.

Marně mu nabízeli knížky ke čtení. Marně ho lákali, aby si šel zaplavat, vyjel si v loďce nebo někoho navštívil. On musel bedlivě pozorovat svou zahradu a život v ní – tak to vysvětlil manželce Markétě, která si už začala připadat jako vdova a občas kvůli tomu trpěla hroznými výčitkami. Stáří nesouvisí vždycky s věkem, měla ve zvyku odpovídat manželovi.

Každý nový den odlomil z osobnosti Paava Emila Milany další dílek, a tak kousek po kousku byl čím dál méně oním Paavem Emilem Milanou, za něhož se Markéta kdysi prodala.

Paavo Emil se přes mokré brýle podíval na dceru. „To už se tady člověk nemůže ani sám rozhodnout, kde bude sedět?“ zahudral. „Copak jsme tady zavedli komunismus, či co? No jo, někdo se nám tu snaží vnutit komunistické manýry. Aby si svobodný člověk už nemohl sednout, kam chce. Tebe už taky lapli, děvče? Jen mi ukaž partajní knížku, určitě si ji někde schováváš.“

Ella sledovala otcovu napruženost. Zpod krempy klobouku mu vylézaly šedivé, přerostlé vlasy; matka někdy v brzké době jistě přicupitá na zahradu s nůžkami v ruce. Pod kostkovanou košilí se dmul chlupatý hrudník.

„Každý si může sedět, kde chce,“ pronesla. „Proč by nemohl. Akorát že tady lije jako z konve.“

Paavo Emil Milana rozpačitě vzhlédl k nebesům.

„A máma přikazuje jít dovnitř,“ dodala Ella.

Paavo Emil Milana si sklepal vodu z klobouku. „Když to máma přikazuje, tak už jdi. Rodiče je třeba poslouchat, i když rudoši tvrdí něco jiného. Kdo je vlastně tvoje máma?“

„Ne, tobě přikazuje jít dovnitř.“

„Aha. Takže ty jsi ta učitelka, která se sem vrátila? Moje dcera?“

Ella přisvědčila, toho dne už potřetí.

Otec na ni zabrejllil přes obroučky, v očích se mu zableskly rozpaky. Načež se prohnane pousmál. „Přijdu hned. Jdi napřed. Já tady musím ještě chvíli naslouchat.“

„Já jsem šla napřed už dvakrát,“ nedala se Ella. „A ty tu pořád sedíš. Nezkoušíš mě oblafnout?“

„Mám tady něco na práci,“ vysvětloval s neurčitým výrazem v obličejí. „Přijdu, jen co to dodělám. Tak jdi napřed, zlatičko.“

„Budeš na kost mokrý.“

Zatvářil se rozhořčeně. „Mokrý? Pojďme se nad deštěm zamyslet. Z nebes na nás padají takové titěrné vodní kuličky, podívej – nic nedělají. Copak voda patří jen do jezer, tůní, řek, potrubí a van? Kolik námahy vynakládáme na stavbu vodotěsných střech a výrobu oblečení a deštníků a na všechno možné, jen abychom omezili náš kontakt s vodou. Tak usilovně se snažíme před vodou izolovat.“

Rozpřáhl ruce, jako by se pokusil déšť obejmout.

„A přitom jsme z vody stvoření. Ty, já. Voda v nás neustále proudí. Stejná voda, všude. Je voda Bůh? Přinejmenším je život. Život pochází z vody. Jen se nad tím zamysli.“

Ella s ním ještě krátce postála na dešti, zatímco se otec pohroužil do svého osamělého mlčení. Oba se chvíli dívali stejným směrem.

Za plotem zahrady začínala louka. Uprostřed louky stál altán, pitoreskní, leč zchátralá stavba, kolem níž bujely kopřivy a bodláčí. Z altánu vyhlížela tmavá postava.

Před lety se v altánu konala oslava pro veškeré sousedstvo. Hostiteli byla nově nastěhovaná rodina, která chtěla udělat dobrý dojem. Jak bývalo v Zaječíně zvykem, rodina dostala darem mytologické sošky – trpaslíky, lesní žínky, skřítky a také jednoho raracha ve velikosti vzrostlého muže, do nějž sochař vytesal své nejtemnější pohnutky. Hostitelé okouzlení dary rozmístili sochy po domě a v zahradě; děti v rodině nových usedlíků se však rarachova ponurého vzezření tak bály, že ho jeho majitelé ve vši tichosti nechali v altánu. Od té doby se zásluhou raracha stal z altánu častý cíl dětských stezek odvahy.

Teď se zdálo, že má rarach společnost. Do altánu se před deštěm schovali tři psi. I oni však brzy zneklidněli a raději odtud utekli.

Otec se drbal po straně nosu. Ellin pohled proplul deštěm a zastavil se na otcově zarostlé tváři a na jizvě, která prosvítala zpod strniště.

Zahrada byla jediné místo, kde otec v současné době zažíval klid, ba dokonce jakési štěstí. Brzy ho zima na řadu měsíců přinutí vysedávat jen doma.

Ella zašla pro deštník, strčila ho otcí do ruky a vrátila se dovnitř.

Do Ellina starého pokoje vedlo obloukové schodiště. Pátý a čtrnáctý schod pokaždé zavrzal, když na něj člověk šlápl. Ella na tyhle schody od svých pátých narozenin nestoupala ani jednou.

Z pokoje zmizela většina někdejších věcí. Matka si tu zřídila šicí pokoj. Ella si nepamatovala, že by matka někdy ušila něco jiného než květované závěsy, které visely v otevřeném okně šicího pokoje, zmáčené deštěm.

Ellin učitelský záskok tady brzy skončí a ona se přesune do jiné školy v jiném městě. Až do té doby bude sedávat u starého psacího stolu a opravovat slohové práce. Nohy se jí pod stůl už nevešly tak pohodlně jako dřív.

Na rohu stolu ležel pytlík bonbonů. Za každou opravenou slohovku se Ella odměnila karamelkou. Po každé páté práci se šla protáhnout do přízemí. Až opraví všech pětadvacet prací, bude mít pro dnešní večer splněno.

Pak se pustí do důkladného prostudování těch knížek.

Občas mezi opravováním slohových prací zabloudila okem k Dostojevskému, který ležel na posteli a čekal na ni. Raskolnikovovu smrt si přečetla hned po příchodu domů. Zbytek se rozhodla nechat si na později.

Snažila se na Dostojevského a jeho kumpány zapomenout a raději se zahloubala do slohových prací.

Slohové práce burácely v Ellině myslí svými nápady, názory, postoji, omyly, příznáními i vysvětleními. Vtipy, banality a metafory se srážely s jejím smyslem pro stylistickou čistotu a stavidla jejího jazykového citu praskala, když se přes ně draly vadný slovosled či chybný pravopis.

Každá nedokonalá slohová práce zanechala v Ellině myslí proláklinu. Nesprávné formulace se v ní občas uhnízdlily na celé dny a vyvolávaly pocit duševní závratí a zadrhnutosti.

Před pár týdny si spočítala, že za svůj život ještě přečte a opraví přibližně 74 148 slohových prací. Pak ji pošlou do penze, s hlavou natrvalo pomačkanou cizími větami.

Když jí z večerní várky zbývalo sedm esejů, obdivně se pozastavila nad slohovou prací, která pojednávala o díle Agathy Christie. Práce vysoko převyšovala průměr, byla přímo vynikající. Svěží, srozumitelná, kompozičně skvělá. Sice žádný Dostojevský nebo Kundera, ale na středoškoláka dal její pisatel průchod skutečně zralým myšlenkám.

Ella text ohodnotila podtrženou jedničkou a vedle ještě přimalovala malého papouška.

Pak začala zvažovat, má-li tuhle práci zařadit do složky Laury Sněžné.

Ředitel ji výslovně upozornil, že všechny texty ohodnocené na výbornou by měla okopírovat a založit do složky Laury Sněžné. Na druhou stranu jí radil, ať je s udělováním výborných co nejopatrnější:

V psaní máme dlouhou a úctyhodnou tradici, takže by se žádné slohové kompozice neměly hodnotit na výbornou jen tak pro nic za nic. Jako mladá učitelka si uvědomte, že text může být dobrý, aniž by byl chvályhodný, a že ani chvályhodný text ještě nemusí být vynikající. Od paní spisovatelky Sněžné je nesmírně laskavé, že při hledání onoho zatím chybějícího nového člena počítá s naší školou, a v žádném případě si nemůžeme dovolit zatěžovat ji ničím průměrným.

Tou složkou proslulé Laury Sněžné byla hnědá kožená aktovka, kterou pan ředitel přechovával za svým psacím stolem. K Elle se už doneslo, že Laura Sněžná občas přijde do školy, vypije si v ředitelně šálek kávy a odnese si na přečtení texty,

jež se v aktovce mezitím nahromadily. Spisovatelka Sněžná si chtěla prostudovat práce nových literárních talentů pro případ, že by se někoho z nich rozhodla přizvat do svého Literárního spolku.

Jenže: nového člena nepřijala do spolku už víc než třicet let.

Ella si přečetla slohovou práci o Agatě Christie ještě jednou, tentokrát v ní našla několik náznaků průměrnosti a za jedničku dopsala minus.

Později téhož večera vyhlédla z okna svého pokoje a uviděla, jak matka vleče ze zahrady zpěčujícího se otce. Zvedal se vítr, větve i stébla trávy se skláněly k lesknoucí se mokré zemi.

„Knihovní policie, dobrý večer,“ ozvalo se Elle za zády.

Otočila se.

Knihovnice Ingrid Kočičková ukázala na knihy, které ležely na posteli, a usmála se.

„Jenom jsem vám přišla říct, že jste u těchhle knížek zapoměla splnit výpůjční formality. A bohužel tyhle všechny knihy jsou už vyřazené. To znamená, že je ani nemůžeme půjčovat. Je vážně s podivem, že vůbec zůstaly čtenářům k dispozici. Myslela jsem, že jsem je odložila stranou. Ale člověk je chybující tvor, vidíte?“

Ingrid Kočičková stála uprostřed pokoje jen v punčochách a tázavě nakláněla hlavu. Ella spolkla svou výmluvu, cítila bojovnou náladu.

A také se jí podařilo docílit rozhořčeného dojmu, když se zeptala, jak se mohlo stát, že se v zaječínské knihovně nahromáždilo tolik vadných beletristických děl.

Předtím si už stihla v ukradených knihách asi půl hodiny listovat. Některé knihy v hromádce neznala, a tak nemohla říct, jestli jsou v nich chyby. Ale dvě knihy znala dobře. V těch narazila na podivuhodné, skandální a do očí bijící nesrovnalosti, jež muselo mít na svědomí spiknutí snad všech tiskařů.

V Camusově *Cizinci* nebyl hlavní hrdina Meursault odsouzen za vraždu, jak tomu bylo v oficiální verzi, nýbrž do vězení se vloupal Josef K., pomohl Meursaultovi k útěku a sám zůstal místo něj v cele čekat na rozsudek.

A zatímco v původní verzi románu C. S. Lewise *Lev, čarodějnice a skříň* se lev Aslan obětuje a nechá se zabít místo Edmunda, tak tady šel Aslan rovnou na věc a hlavu Bílé čarodějnice rozdrtil v zubech.

Ella se obořila na Ingrid Kočičkovou: „To je přece směšné! Jak je proboha možné něco takového spáchat, a noviny o tom nenapíší ani slovo?!“

Ingrid Kočičková pokrčila rameny.

„Občas se něco takového stane, víc vám k tomu asi neřeknu. Tyhle věci ale nevyvolávají velké haló, literatura zas nezajímá tak širokou veřejnost. Vesměš jde o staré knihy. Nějaký knihtiskař se prostě svého času rozhodl, že si trochu nezapně vystřelí ze čtenářů a provede na jejich účet výborný žert.“

Ingrid Kočičková se na chvíli odmlčela a pak se shýbla k posteli pro knihy.

„Tak, odnesu je s sebou,“ ozvala se znovu. „Samozřejmě chápu, že vás zajímají, a určitě by to byly skvělé sběratelské kousky, kdyby pronikly na volný trh, ale jistě chápete, že je nemůžu nikomu dát.“

„Proč ne?“ otázala se Ella.

„Ach jo, zakazují to předpisy. Očividně vadné výtisky prostě vyřazujeme.“

„Těch zlomyslných tiskařů musí být víc,“ poznamenala Ella. „Každou z těch knih vytiskla jiná tiskárna. To jsem si ověřila. Pokud tedy ten zloduch nekočuje z jedné tiskárny do druhé.“

Ingrid Kočičková se na chvíli zamyslela.

„Ano. Možná jde o nějaký tajný spolek tiskárenských šprýmařů. Anebo je ve hře jeden kočující sabotér. Každopádně mým úkolem knihovnice je všechny knihy s přeonačenými pasážemi vyřadit. A přála bych si, abyste o tom nikde nemluvila.“

Vážně netoužím, aby sběratelé vzali knihovnu útokem a rozkradli nám vadné výtisky. Určitě mi rozumíte.“

Ella nic neřekla.

„Tím chci jen naznačit,“ pokračovala Ingrid trpělivě, „že pokud vy dokážete o tomhle pomlčet, tak ani já nebudu vytrubovat do světa, jak svérázně postupujete při vypůjčování knih. Já možná nejsem přímo knihovní policie, ale krádež knih je prostě krádež, a příslušné orgány – dostanou-li hlášku – se jí budou zabývat stejně usilovně jako krádežemi závěsných lodních motorů.“

V pokoji se na okamžik rozhostilo ticho. Výhrůžka, kterou knihovnice pronesla, uvedla obě do rozpaků.

„Dostanou-li hlášku – krásná vložená věta,“ zhodnotila Ella suše.

„Vidíte?“ řekla Ingrid.

S určitým ohromením se na sebe usmály. Načež knihovnice sešla s Ellou v patách do přízemí, obula si boty, vykročila na venkovní schody a roztáhla deštník, který při příchodu nechala přede dveřmi.

Ella si všimla, že matka chodí po zahradě v hlubokém předklonu. V tu chvíli k ní matka vzhledla a máchla rukou.

„Někde tady ztratil brejle. Prý mu je odnesli zahradní trpaslíci. A já abych se tady na dešti teď chudák hrbila a ty nešťastný brejle hledala.“

„Moc ráda bych vám pomohla,“ ozvala se Ingrid, „ale musím jít zamknout knihovnu. Zavíráme v devatenáct nula nula a nová praktikantka tam je teď sama samotinká.“

Došla ke svému kolu, tašku s knížkami upevnila na nosič a šlápla do pedálů, držíc jednou rukou deštník, který se jí větrné poryvy snažily vyškubnout.

Ella se na Ingrid Kočičkovou poptala ve sborovně: knihovnice Ingrid Kočičková a spisovatelka Ingrid Kočičková byly jedna a táž osoba.

Přišlo jí to úsměvné.

S Ingridiným vysvětlením ohledně vadných knih se Ella spokojila. Později zjistila, že pod jednou pravdou se vždycky najde druhá, a tak dál.

3

Ella pozorovala matku, která si pouštěla staré diapozitivy.

Pokoj se zaplnil vrněním projektoru; voněly tu staré časy. Na bílé zdi zářily barevné snímky šťastné rodinky.

Cvak: matka je mladá a hezká a plaše se usmívá. *Cvak:* otec s nakrouceným umělým knírem pod nosem pózuje jako běžec a za nohu se ho přidržuje holčička. *Cvak:* otec drží matku v podpaží a matka vypadá droboučce a šťastně. *Cvak:* matka stojí v zahradě, nahá a mladá, a otec na ni stříká vodu. *Cvak:* holčička sedí s knížkou na zahradní houpačce, *cvak*, v závěsné síti, *cvak*, v ložce. Pozadí se střídala, ale knížka zůstávala. Trávníky byly dokonale posekané, nelezli po nich žádní brouci, nebe hluboce modré, a navzdory velkému výběru rudých západů slunce noc nikdy nenadešla.

Ella seděla v koutě, bradou se opírala o kolena a snažila se myšlenkami navrátit do živých, původních vzpomínek ukrytých za diapozitivy. Vdechovala vůni projektoru a sledováním snímků se v duchu snažila zachytit stopy paměti:

Pamatovala si, jak voněla tráva, když ležela na trávníku a četla si knihu pohádek. Vybavila si vůni otcova potu, když se po dlouhém běhu posadil vedle ní na pohovku. Našla i vůni nedělní kávy a čerstvě upečené buchty, i vůni toho modrého krému, který jí matka při nemoci roztírala na prsou a na zádech.

Ella Milanová vzpomínala s největším nasazením. Snažila se kolem vůní vystavět trojrozměrné obrázky a rozpohybovat

je. Bušila do své paměti jako do vrtošivého automatu na kávu, ale z minulosti se jí navracely jen drobné střípky. Kdyby se všechny její vzpomínky z doby mezi narozením a konfirmací seřadily za sebou, vznikl by z nich nanejvýš desetiminutový krátký film – zrnitý a zmatený a nepřesný.

Ella nevzpomínala na zážitky, o nichž věděla, že si je osobně pamatuje. Vzpomínala na své dřívější vzpomínky nebo na to, co jí kdo vyprávěl.

Její vyhasínající vzpomínky byly kopiemi původních vzpomínek, jež pravidelně opracovávala na nové, méně přesné kopie těch dřívějších, zatímco ty předchozí se vytrácely do neviditelna. Možná i sama Ella se stala nepřesnou, částečně zkreslenou kopií oné včerejší Elly Amandy Milanové.

Ella odjakživa spoléhala na to, že vždycky bude mít nějakou minulost, k níž se bude navracet a kterou bude zkoumat. Nicméně matka poslední dobou okamžitě znervózněla, jakmile se jí jen zkusila zeptat na staré dobré časy – matka nechtěla marnit čas omíláním něčeho, co pominulo, ji zajímaly jen televizní pořady a soutěže s losováním, v nichž se dalo něco vyhrát. A ptát se na něco otce nemělo smysl, vzpomínky Paava Emila Milany rozhodla choroba.

Bylo strašlivé, že rozpad může v lidských vzpomínkách napáchat zkázu takovou měrou. To, že rozpad spolyká i současné okamžiky, přinášelo nesnesitelná muka.

Brýle Paava Emila Milany se nakonec našly. Obroučky rozložené na čtyři kusy se povalovaly v různých místech zahrady. Levé sklo se našlo v brambořišti, pravé uprostřed růžového keře. Levé poškrábané hlubokými vrypy.

„Milý Paavo, víš vůbec, jak jsou brýle drahé? Rozbiješ si své jediné brýle a rozházíš je po okolí jako malé děčko.“

Paavo Emil Milana vzhlédl na manželku s přimhouřenýma očima.

„Já jsem nic nerozbil. Ti zatracení trpaslíci mě překvapili. Nelíbilo se jim, když jsem se na ně díval.“

Markéta Milanová se podívala na dceru.

„Stáří nesouvisí vždycky s věkem,“ pravila, zatímco hladila manžela po vlasech. „A už by to chtělo ho ostříhat. Takhle zarostlý vypadá jako lesní mužík. Kdo by ho považoval za člověka, kdybych se o něho pořád nestarala?“

Když zastupující učitelka finského jazyka Ella Milanová ukončila poslední vyučovací hodinu, přišel k ní jeden kluk s aktovkou v ruce.

„Vrátíte mi už ten komiks?“ zeptal se. Při pohledu na učitelčin výraz usoudil, že bude nejlepší ještě odprísáhnout, že komiks do školy už nikdy nepřinese.

Ella se chvíli přehrabovala v tašce a pak mu komiksový sešit podala. Poděkoval jí, pohnul se k odchodu, ale vzápětí se zarazil.

„No, co ještě?“ otázala se Ella netrpělivě. „Možná se trochu pomačkal, válel se mi v tašce dva týdny, ale říkala jsem ti snad, aby sis ho u mě na hodině četl?“

Kluk zakroutil hlavou. „To jo, ale tohle není moje. To není můj komiks.“

Ella povytáhla obočí.

„Jistěže je. Já učím finský jazyk a literaturu a v tašce nosím knížky, nikoliv komiksy. Do téhle tašky jsem za celý život strčila jen jeden komiksový sešit – ten, který jsem ti zabavila.“

Kluk nakrčil čelo, zalistoval v komiksu, pak ho hodil na stůl a prohrábl si vlasy. „Vypadá to zajímavě, ale není to moje.“

Ella si vzdychla.

„Tak to jsi mě načapal. Tenhle sešit samozřejmě patří do mé tajné sbírky komiksů, kterou neustále vláčím s sebou. Omlouvám se. Tvůj sešit ti vrátím hned, jen co ho v téhle komiksově tašce najdu.“

Ella na něho upřela zrak, dokud klukovi nedošlo, že by měl opustit třídu. Jakmile odešel, zasunula Ella sešit zpátky do tašky. Když na telefonu znovu zapíнала zvuk, všimla si, že má v hlasové schránce dva vzkazy.

První byl od Ingrid Kočičkové. Laura Sněžná prý viděla Ellinu povídku v literární příloze *Žaječí stopy* a moc se jí líbila. Ingrid se zvláštním tónem v hlase dodala, že by se měly co nejdřív sejít a něco důležitého spolu probrat.

Druhý byl od matky, ta svůj vzkaz spíš nakňučela než naidiktovala.

Otce odvezla rychlá do nemocnice, protože se mu stala na zahradě nějaká nehoda. „Hned mi zavolej, až si tenhle vzkaz poslechněš,“ shrnula matka roztřeseným hlasem, a protože nikdy nezapomínala na zásady slušnosti v telefonickém hovoru, závěrem ještě dodala: „Díky. A na slyšenou.“

4

Paavo Emil Milana ležel na lůžkovém oddělení v pokoji číslo čtyři.

Byl samý píchaneček a škrábaneček, samá zhmožděnina a modřina. U jeho lůžka seděly Ella a Markéta Milanovy. Na zbylých třech postelích v pokoji leželi staří lidé, jejichž pootevřená ústa černě zela ke stropu.

Pacient samozřejmě přežije, ujišťoval lékař. Pacient neztratil tolik krve, jak se původně zdálo, a zhmožděniny se jevíly hůř, než se ve skutečnosti ukázalo. Pravda, když ho přivezli, byl naprosto zmatený, ale s tím se nedá nic dělat. Alzheimerovu chorobu doktoři zatím léčit neumějí, che, a co se týče šoku, z toho se pacient dříve či později dostane. Možná už nám brzy dokáže říct, co se mu stalo, anebo taky ne. Tak to prostě chodí, někdy člověk musí přijmout, že si nemůže být ničím jistý – jednou to může být tak, anebo úplně jinak. Tisíce léky by však potlučeného chudáka měly udržet několik hodin ve spánku.

Lékař sice uvedl, že se nechce pouštět do spekulací ohledně způsobených zranění, ale přesto spekuloval.

Zranění vypadala zčásti na sečné rány, zčásti na pokousání menším zvířetem. Pacient si je klidně mohl způsobit i sám, možná si sám ublížil větvemi nebo kameny. Možná se v záchvatu nenadálé paniky potácel po zahradě a zranil se o větve a trnité keře. Nemívá sebevražedné sklony? Zahrada je krásné místo, ale plné pichlavých větví. Mohlo se také stát, že na něho

zaútočilo nějaké malé zvíře, třeba krysa. Pro všechny případy pacientovi píchli protitetanovku.

„Já vážně nevím, co se stalo,“ řekla Markéta dceři. „Myla jsem nádobí. Hned potom jsem z Reader’s Digestu vystříhávala slosovatelné kupony na auto, že je pošlu, a táta celé dopoledne seděl na zahradě. A tak mě napadlo, že mu půjdu přistříhnout vlasy, aby konečně vypadal jako člověk. Vzala jsem si nůžky, jenže on už ve svém křesílku neseděl.

Vylekala jsem se, jestli nezabloudil do lesa, ačkoliv se dosud vždycky držel poblíž domu. Občas jsem si říkala, co když ho napadne vypravit se do přilehlého lesíku a odtamtud se zatoulá do obecního lesa, který se táhne až bůhvíkam? Už jsem se skoro rozběhla, že skočím pro telefon a zavolám na tísňovou linku, ale pak jsem z maliní uslyšela hlas.

A tam taky byl, zakrvácený od hlavy k patě. Panebože, úplně mi zatrnulo na prsou, bála jsem se, že mě snad trefí šlak a že tam na zahradě zůstaneme ležet oba.

Ale byl naživu. Ležel v křoví na zádech a tak slaboučce sténal. Řekla jsem mu, Paavo, neboj, pomoc je na cestě, a potom jsem odběhla dovnitř a zavolala na tísňovou linku a pak jsem asi volala tobě, já už si to vůbec nepamatuju, a myslím, že jsem volala taky sestře, ach jo, úplně se stydím, bůhví, co všechno jsem jí nablábolila...“

Ella myslela, že matka znovu začne fňukat, ale ta jen upřela unavený pohled na svého manžela.

„Tohle je na mě už nějak moc. A v kuchyni zůstal strašlivý binec. Vytahané nádobí, kruci, ten nový rendlík budu muset určitě vyhodit, protože se mi na dně připálila kaše.

Hele, jestli by ti to nevadilo, mohla bys zajít domů a trochu tam uklidit? Nemá smysl, abychom tu obě seděly, a ty máš jistě taky nějakou svou práci.“

Ella drhla rendlík už druhou hodinu, když jí matka zatelefonovala. Otec se prý probudil a poznal ji, ale neříkal nic

smysluplného. „Co já si s ním vlastně počnu?“ povzdechla si matka.

Ellu napadlo, zda od ní matka snad neočekává nějaké požehnání k umístění otce do ústavní péče.

„Snaž se sebrat a vydržet,“ odpověděla.

Ella o svém otci už několik nocí usilovně přemýšlela a dobrala se k teorii, podle níž podstata problému nespočívala v morálním hledisku, nýbrž matematickém:

Zpravidla se nedoporučuje vyhnat vlastního partnera či otce z domova do ústavu, pokud to není nezbytně nutné. Jenže člověk jménem Paavo Emil Milana byl čím dál méně oním Paavem Emilem Milanou, jehož matka s Ellou znaly, a čím dál víc se proměňoval v nějakého nového jedince, jehož přinejmenším Ella rozhodně netoužila poznat. Jakmile otcův podíl klesne pod určité procento, nastane dle teorie čas, kdy je třeba Paava Emila Milana izolovat od zbytku rodiny a odstěhovat ho pryč.

Odpoledne už značně pokročilo. Západním oknem proudilo dovnitř světlo a rozlévalo po místnosti nazrskou barvu závěsů. Ella odstavila rendlík, aby se dál odmácel, a rozložila si na kuchyňském stole místní noviny.

Vedle novin seděl keramický skřítek, na nějž se Ella občas podívala. Vyrobila ho matka v keramickém kroužku před pár lety.

Figurka vypadala nemastně neslaně, ale když se na ni člověk podíval zblízka a otáčel ji na světle, začaly být patrné její jemné rysy. Elle se od samého počátku nechtělo věřit, že skřítko stvořila Markéta Milanová, kterou znala – lidé jejího ražení obvykle míchají bramborovou kaši, pletou ponožky a zavařují marmelády, ale netvoří umění.

Místní keramici vyráběli vodníky, skřítky, trpaslíky a pidi-mužičky ve velkém. Díky knihám pro děti Laury Sněžné se tyto hle bytosti staly oblíbenými postavičkami po celém světě, ale člověk na ně narážel na každém kroku především v Zajecíně. Daly se vyhrát v tombolách, dávaly se jako dárky a vozily se

jako suvenýry. V Zaječíně bylo jen jedno květinářství, zato sedm krámků, kde se prodávaly hlavně mytologické figurky.

Elle tyhle figurky připadaly nevkusné a skličující. Ptala se tenkrát matky, co jí proboha přimělo jít do keramického kroužku a uplácet tam jako své první a zároveň poslední umělecké dílo právě skřítka. Matka odpověděla něco v tom smyslu, že ta myšlenka jí prostě jednou probleskla hlavou, když se na zahrádce ryla v záhonu mrkví:

Markéta Milanová zabořila ruce až po zápěstí do hlíny a postupně se pohroužila do jakési dřímoty. Úplně zapomněla, co chce udělat, a uvědomila si, že myslí na skřítku. Udělalo se jí mdlo, zatočila se jí hlava, a jen horko těžko se odpotácela do domu, že si lehne.

„Já se strašně bála, že se mi stane totéž, co tátovi,“ vysvětlovala matka. „Že budu mít v hlavě galimatyáš. Byla to nějaká mozková příhoda. A ten skřítek mi zůstal strašit v hlavě a já ho odtamtud musela nějak dostat pryč. A tak mě napadlo zkusit umění, protože v tom kroužku bylo i pár známých.“

Inzerát na třetí straně *Zaječí stopy* nabízel „mytologické mapování“. Byl to nejnovější módní výstřelek. NEVÁHEJTE A OBJEDNEJTE SI MYTOLOGICKÉ MAPOVÁNÍ – PRO SEBE I JAKO DÁREK! Poskytovaná služba zahrnovala soupis všech mytologických bytostí, které se vyskytují v okolí domu. Mapování v ceně osmdesáti eur bylo možné objednat u Zaječinské společnosti mytologického dědictví.

Každé čtvrté číslo *Zaječí stopy* obsahovalo vloženou literární přílohu s víc než stručným názvem „10“. A právě ono číslo s přílohou Ella držela v ruce. Nezavolala redaktorovi, že nechce svůj příspěvek publikovat. Teď její povídku otiskli na páté straně.

Příloha dávala prostor tvorbě místních amatérských literátů. Zaječín se totiž kromě Laury Sněžné a vlastních spisovatelů pyšnil také velkým počtem literárně zapálených nadšenců. Bylo známo, že tu vyvíjí činnost nejméně šest literárních

spolků, nepočítaje v to ten nejvýznamnější, Literární spolek Laury Sněžné, do nějž mohla nové členy přizvat jen samotná zakladatelka. Možnost členství v tomto spolku byla spíš teoretická, neboť nynější členská základna – devět etablovaných spisovatelů – se utvořila v prvních třech letech po založení spolku v roce 1968.

Tradovalo se, že Laura Sněžná kdysi dostala otázku, kolik spisovatelů se v místě jako Zaječín může podle ní najít. Spolek tenkrát existoval teprve čtyři roky a žádný z jeho členů zatím nic nepublikoval.

Laura Sněžná ukázala tazateli prsty na obou rukou. Odpověď tedy *mohla* znít „deset“, jak se obecně soudilo – spisovatelka Sněžná měla v úmyslu najít a vychovat celkem deset nových zaječínských spisovatelů. Ovšem zvednutí rukou mohlo také znamenat, že Laura odmítá na otázku odpovědět. Nicméně na základě oné slavné legendy si literární příloha zvolila svůj název.

Povídka byla prvním uveřejněným literárním počinem Elly Milanové. Měla spletitý a skvělý název: *Kostra seděla v jeskyni a mlčky pokuřovala cigarety*. Téma si Ella našla v bezprostřední blízkosti. Povídka vyprávěla o mladé ženě, která má nefunkční rozmnožovací orgány.

Ella se před časem seznámila s Anabelou Hladinovou, jednou z členek Literárního spolku Laury Sněžné, která v současné době žila ve Švédsku. Hladinová tenkrát přijela přednášet na univerzitu a Ella se jí po přednášce zeptala, jak se spisovatel cítí, když vidí svůj text opublikovaný. Žena se na ni srdečně usmála a zašeptala:

„Víte, tehdy pochopíte, proč pes žere svoje zvratky.“

Ella zírala na svou povídku, načež si vzpomněla, že v tašce na ni čekají slohové práce. Měla by přesně dodržet rozvrh, který si stanovila. Dnes musí opravit třetinu kompozic, celkem patnáct, aby jí nezačaly narůstat resty, až za pár dnů přibydou další práce na opravu.

Rozhodla se, že nechá eseje v tašce.

Ani zastupující učitelka finského jazyka přece nemusí opravovat slohovky každý večer svého života.

Byla to pochopitelně kacířská myšlenka, ale vzbudila u Elly úsměv. V duchu ukázala prostředník oněm všemocným silám, které se v ní pokoušejí vyvolat pocit viny za neopravené kompozice.

Téhož dne se Ella Milanová sešla s Ingrid Kočičkovou a ta jí sdělila pozoruhodnou novinu.

Ellu však mnohem víc znepokojovaly starosti o otce, přesněji řečeno o ty drobty, jež v Paavovi Emilovi Milanovi z jejího otce ještě zbývaly, a o matku, jíž se horempádem odcizoval manžel, a tak dokázala jenom hlesnout: „Aha, to jsou věci.“

Paavo Emil Milana strávil na oddělení ještě čtyři dny. Potom si ho Ella s matkou odvezly domů.

Vůz značky Triumph řídila Ella, otec seděl vedle ní a matka na zadním sedadle. Elle to připadalo zvláštní. V tomhle autě a v tomhle složení bývalo její obvyklé místo vpravo vzadu, odkud se mohla dívat na otcovu zjizvenou tvář.

Takřka kdykoliv jeli autem, pokládala Ella otci stejnou otázku: „Tati, od čeho máš tu jizvu?“

Paavo Emil Milana jí nevyprávěl moc často pohádky na dobrou noc ani jiné historky, na smyšlené příběhy si zrovna nepotrpěl. Ella si nepamatovala, že by otce někdy viděla číst romány. Nicméně pokaždé na její otázku odpověděl jinak:

Jeden opilý námořník se mě pokusil bodnout nožem do krku, ale já jsem uhnul a nůž mě sekl do tváře, řekl jednou. *Jako malý kluk jsem spadl ze stromu, když jsem kradl vejce ze stračího hnízda, a při pádu mi nějaká větev roztrhla tvář,* odpověděl příště.

A když se ho zeptala znovu, odpověď zněla: *Jako dítě jsem si s tvou tetou zkrátil cestu přes jednu louku a tam byl rozzlobený býk.*

Málem nás dohnal, a zrovna když jsme přeskakovali přes ohradu, stihl mě trknout rohem do obličejů.

Jednou otec svou odpovědí vyprovokoval matku ke křiku: *Podívej, Ello, kdysi jsem koupil tvé mámě k narozeninám kuchyňský nůž, jenže ona toužila po noční košili a chytil ji z toho takový rapl, že se po mně dárkem ohnala a šmikla mě do tváře, a málem by mě zabila, kdybych neutekl na záchod.*

Z dětství toho Elle v paměti moc neuvízlo, ale pamatovala si vůni uvnitř triumphu. Ačkoliv ji z té vůně bolela hlava, milovala ji. Občas ji napadalo, že kdyby dokázala sedět v autě dost dlouho, posléze by se jí všechny vzpomínky vrátily.

Dnes už auto otci nepatřilo, i když byl v papírech stále vedený jako jeho držitel. Dřívější Paavo Emil Milana by se z dnešního stavu vozidla zhrozil. Než onemocněl, věnoval se péči o vůz každý týden: prováděl kontroly, čistil motor, myl auto a voskoval karosérii želvím voskem. Jednou, když auto voskoval, pronesl:

„Ukažte mi muže, který se nestará o své auto, a já vám ukážu muže, který ztratil svou duši.“

Ella po návratu do Zaječína staříčkový triumph občas využívala k cestám do práce. Pokud ale počasí dovolilo, raději jela na kole:

Když člověk sedl na kolo a vydal se od domu Milanových ke škole, první dva kilometry to bylo mírně z kopečka; v srpnovém teple vzdušný protiproud příjemně chladil na kůži, bylo příjemné jen tak sedět v sedle a nechat samovolně narůstat rychlost.

Písčitou silnici lemovaly staré dřevěné domy a zahrady se zakrslými jabloněmi a soškami kamenných skřítků, a občas se vynořil i nějaký ten novější zděný dům. Cestou člověk také zahlédl dvě stará dětská hřiště, malé kadeřnictví, plovárnu, psy, pole, koně a stromy – duby, javory, lípy a břízy.

Zhruba v polovině cesty se silnička zanořila do hustého smrkového lesa, kde vždycky panovala skoro tma; v létě se vzduch hemžil hladovými komáry a Ella šlapala, co jí síly stály.

Pak písčitou silničku vystřídal dlažba a tady se už člověk musel pořádně opřít do pedálů, aby se udržel v pohybu. Silnice míjela domy, kamenosochařství a dvě dílny, z nichž jedna vyráběla a do celého světa prodávala dřevěné figurky postaviček, jež stvořila Laura Sněžná.

Silnice se vlnila jako neumělá dětská kresba krajiny: nejprve dolů, pak nahoru, uf, a dolů, a z nejvyššího kopečka pak člověk zahlédl střechy v centru Zaječína a také přilehlé okolí, za jasného dne viděl dokonce ještě dál, až do modravých dálek. Po několika stoupáních a sjezdech musela Ella zpomalit, protože mezi dvěma smrky a velkým balvanem začínala pěšina, na kterou vždycky odbočila. Pěšina ji dovedla přímo před školu, pokud se překážkou nestala rozmoklá zem.

Asi tak v půlce byla u pěšiny tůňka. Ač vypadala jako obyčejná větší louže, tak prý byla bezedně hluboká. Sousedovic Jindra kdysi strčil do tůně dlouhatánské bidlo, jenže na dno nedosáhl; potom se mu zdálo, že za bidlo kdosi zatahal, a tak kluci raději utekli.

Ella tu historku nikdy nebrala moc vážně, přesto kolem tůně raději projížděla co nejrychleji. O tůňce se jí zdávaly zlověstné sny. Slýchala podivné zvuky a na hladině vídala neobvyklé odrazy.

Tuhle trasu Ella projela nejméně tisíckrát, poprvé v šesti letech, když začala sama chodit do knihovny. Poté, co se vrátila do Zaječína jako zastupující učitelka, vyrazila jednoho pondělního rána na kole do školy, a než si to sama uvědomila, proud vzduchu jí ze života odvál třináct let.

Najednou měla obavy, jestli nezapomněla udělat domácí úkol z matiky a jestli s ní Johanka Břehymelová dneska bude kamarádit a jestli budou mít tělocvik uvnitř a Sára Vrchlická

se jí zase bude posmívat, že má moc malá prsa a hrozně velký zadek, a přemýšlela také, jestli se zase půjdou po škole courat kolem domu spisovatelky Sněžné, v naději, že se podruhé stane úžasný zázrak a spisovatelka je zahlédne a otevře okno své pracovny a pozve je na ovocnou šťávu, tak jako se to stalo Alici Ostrožné před dvěma lety, a že jim pak možná nahlas přečte úryvek ze své rozepsané knihy Potvůrkov, a kdo ví, třeba se rozhodne některou z nich přijmout do Spolku jako desátou členku.

Potom stoupání pohltilo rychlost kola a uplynulé roky Ellu opět dostihly a ona si vzpomněla, že je ospalou zastupující učitelkou, která má nefunkční vaječníky a krásně vykroužené rty.

Několik následujících vteřin zažívala nekonečný smutek. Pak pocítila úlevu a tak se rozesmála, až zahučela do příkopu.

Ella zastavila s triumphem před lékárnou v centru městečka. Matka vystoupila z auta a odběhla koupit léky pro otce. Ella letmo pohlédla na otce z profilu.

Otec pořád mlčel. Den byl deštivý a studený, banky a obchody v mrholivém dešti ze všeho nejvíc připomínaly šedivé balvany. Kolem klouzaly deštníky sem a tam.

Ella se podívala na otce, zdálo se, že se probral ze zasnění. Stejně jako on si také povšimla osoby, která před jejich autem zápolila se zaseknutým deštníkem.

Žena vypadala v dešti štíhle a drobně, což Ellu trochu uvedlo do rozpaků – Lauru Sněžnou si v duchu vždycky představovala větší a vznešenější.

Světlé letní šaty už ztmavly dešťovými kapkami, ale spisovatelce se nakonec přece jen podařilo deštník rozevřít a vydat se svou cestou.

Elle problesklo hlavou, že nejvýznačnější autorce dětských knížek, jakou kdy v životě asi pozná, mohla nabídnout odvoz. Jenže ten pravý okamžik už pominul a spisovatelka zmizela do deště.

Otec ztěžka dýchal.

Ve zpětném zrcátku se objevila matka a nastoupila do auta. „Co je?“ houkla.

V ten okamžik Paavo Emil Milana otevřel ústa a zarecitoval první z oněch dvou básní, které jeho ženou silně otrásl:

„Miláčku, už dlouho-li takto spolu ležíme? Tráva námi prorůstá, za ruce se držíme. A pijem písňe motýlků. Tvé jméno, to já zapomněl. Hlínou jsem se stal? Co jen obloh nad námi já proplout spočítal. A neželím ni na chvílku.“

Matka nalila Elle do šálku kávu. Na stole ležel talíř se skořicovými šneky, matka je napekla na počest otcova návratu domů. Nikomu nechutnaly.

Otec seděl ve své pracovně a díval se ven z okna. Poté, co ho tam Ella s matkou dovekly, zůstal sedět na židli jako poslušný chlapeček. Rány a škrábance se mu rychle hojily, ale kůže budila chaotický dojem, jako by mu ji pomalovaly, popsaly a vším možným potřísnily rozpustilé, bezcitné děti.

„Co to do něho vjelo?“ rozumovala matka. „V životě ho nenapadlo recitovat básně. A teď s tím najednou začne.“

Matka strčila Elle do ruky lístek. „Básničku jsem si zapsala. Ty učíš literaturu, tak mi pověz, kdo ji složil?“

Ella zavrtěla hlavou. „Není mi vůbec povědomá. Ale můžu zavolat jednomu člověku a zeptat se ho.“

A také zavolala, jenže ani profesor Divočina báseň neznal. „Kde říkáte, že jste tu básničku objevila?“ vyzvídal pan profesor přátelsky.

„Recitoval ji můj táta,“ odpověděla Ella. „A protože tady nikdo z nás netuší, čím to může být báseň, napadlo mě, že vám zavolám. Každopádně díky.“

Následující noci se otec posadil na posteli a zarecitoval svou druhou báseň. Ráno u snídaně matka podala Elle nový list papíru. Stálo na něm:

*Tak přece již
radostnou sprádám píseň svoji
hudbou sdělím spíš
kterak se vážky třpytivě rojí
a vrabčák spěchá blíž
k oblakům v opojném nepokoji
když slunce se na dráhu vydá
tvorům v hrudi zmrzlá půda
nejtesknější touhu vznítí.
Ale nezmíním se
ani hlesem
že to náruč do níž každý klesne
ukrývá se pod travou a kvítím.*

5

Teprve o řadu týdnů později, když už byl Paavo Emil Milana po smrti a pohřbený, začala Ella Milanová přemýšlet o tom, co jí Ingrid Kočičková řekla v knihovně.

Tentokrát jako spisovatelka Ingrid Kočičková. Rozdíl byl zřetelný: oproti knihovnici se spisovatelka Kočičková chovala uvolněněji, ale čišelo z ní také cosi velmi číhavého.

„Lauře Sněžné se líbí tvoje povídka,“ zopakovala Ingrid Kočičková nakonec.

Měly za sebou pět minut zdvořilostního rozhovoru, který se zabýval kdečím kromě pozměněných knih, jejich krádeže a toho, proč sem vlastně Ingrid Ellu pozvala. Ella přikyvovala a tvářila se zaujatě, tak jako vždycky. Ve skutečnosti přemýšlela o současném stavu Paava Emila Milany.

Také ji napadlo, že ještě nikdy nebyla v knihovně po zavírací době. Měla pocit, jako by páchala cosi lehce perverzního.

Začalo jí cukat pravé oko.

Seděly v dětském oddělení, pily kávu a pojídaly k ní žluté sušenky. Stolek byl příliš nízký a mezi nimi ležely plyšové kopie Bobíka Cililinka, Podivňuchy a dalších hrdinů z Potvůrkova. Elle přišlo zvláštní, že může v knihovně jíst a pít. Vždyť na zdi visela cedule: V KNIHOVNĚ PLATÍ PŘÍSNÝ ZÁKAZ KONZUMACE JÍDLA A NÁPOJŮ!

Ingrid Kočičková se zvláště usmívala. Ella se dívala mimo ni. Kousek od nich stály vystavené mytologické sošky, jako by se tu sešly k noční poradě.

„Jistě si umíš představit, že to v Literárním spolku trochu vě. Nejdřív dlouho ticho po pěšině a pak tohle překvapení. Laura Sněžná to jako prvnímu řekla Martinu Zimotovi a ten to vyklopil mě. Původně ti to měl oznámit on, jenže Martin je teď takový, jaký je. Nerad se někde ukazuje. A přitom to není ani deset let, kdy člověk pomalu nemohl nikam jít, aby tam na Martina nenarazil. Ale dneska? Pche. Není po něm vidu ani slechu.“

Smutně potřásla hlavou a pokračovala:

„Jedině snad v cukrářském oddělení Mlsného zajíčka. Tam dělají nejlepší zákusky. A víš proč? Protože Martin Zimota je jejich stálý zákazník! Připravují mu zákusky na zakázku, představ si!“

Ella se podrážděně ošívala. Napadlo ji, že Ingrid Kočičková je možná opilá, a snažila se z jejího dechu něco zavětřit. Ale cítila jen lékořici a kávu.

Zatímco Ingrid Kočičková nepatřila v literárním spolku k nejzářnějším autorkám, tak Martin Zimota byl jednoznačně ústřední hvězdou. Jeho díla se překládala do desítek jazyků. Byl jedním z mála finských spisovatelů, kteří psaním knih zbohatli. Zimotovy knihy si oblíbili jak kritikové, tak široká čtenářská veřejnost.

Na rozdíl od Martina Zimoty psala Ingrid Kočičková jen knížky menšího rozsahu, které si vysloužily uznání kritiků, ale nikdy nedosáhly větší publicity. Pokud bylo Elle známo, tak Ingrid Kočičková všechny své knížky napsala pro mládež. Postavy jejích knížek páchaly sebevraždy, podstupovaly interupce, přicházely o panenství, přivozovaly si otravy alkoholem a trpěly vlivem rozhádaných a po všech stránkách nesnesitelných rodičů.

„Takže když tě Martin nedokázal kontaktovat, celá záležitost připadla mně,“ vzdychla si Ingrid. „Ale co, my dvě se už přece známe díky nedávné epizodce.“

Ingrid Kočičková se žoviálně usmála.

„Tak co tomu říkáš?“ zeptala se pak.

„Čemu?“ nechápala Ella. Soustředila se jen s největšími obtížemi.

„No čemu!“ zvolala Ingrid. „Že se ti dostane cti, jíž se nikomu nedostalo už bůhvíjak dlouho. A nejde o to, že by Laura Sněžná nehledala nové talenty. Já se s ní poslední dobou sice moc často nevidám, ale vím, že pravidelně čte literární přílohu v *Žaječí stopě*. A že rozhodila sítě také ve vaší škole.“

„Složka Laury Sněžné,“ řekla Ella.

Ingrid Kočičková přikývla. „Mám-li být upřímná, tak podle mě ta tvoje povídka, jakže se jmenovala...?“

„*Kostrá seděla v jeskyni a mlčky pokuřovala cigarety*,“ napověděla Ella.

„Ano. No, nepřípadala mi jako nějaký zázrak, když jsem ji četla. Taková učesaná učitelská próza. Samozřejmě kvalitní, jak jinak při tvém vzdělání, ale nic špičkového. Říkala jsem si, hm, co tu máme dál. Ale na druhou stranu já jsem nevychovala z devíti možná slibných dětí devět více či méně úspěšných spisovatelů. Takže můj názor klidně puť z hlavy. Jestliže Laura Sněžná na tvé povídce něco vidí, tak na ní něco bude. A v tobě asi taky. Já to sice nevidím, ale věřím tomu.“

Ella znervózněla.

„Tohle je trochu... Promiň, ale mohla bys mi polopatě říct, oč tu běží?“

Omluvně se pousmála. Ingrid Kočičková zvažněla a odložila šálek na talířek.

„Jde tu o nabídku,“ pravila. Ella z jejího výrazu tváře nedokázala nic vyčíst. „Laura Sněžná slibuje, že z tebe udělá spisovatelku, tedy pokud budeš chtít vstoupit do jejího literárního spolku.“

6

Když Ella Milanová seděla po pohřbu na záchodě, vzpomněla si, jak jí kdysi v dětství otec četl z jedné knížky o Potvůrkově. Knížku pár dnů před tím našla pod stromečkem.

Pamatovala si na otcovu tíhu na okraji postele a na sameťový hlas, který do mysli maloval obrázky. Pamatovala si, jak měla pevně zavřené oči, a obzvlášť jasně si z potvůrkovské knihy vybavila scénu ukládání ke spánku:

Bílá Máti uložila Bobíka Cililinka, Podivňuchu, Mokříše, Svrastíkuru a všechny ostatní do postýlky, přikryla je, něžně políbila a nazvala je svými „líbeznými potvůrkami“, což je pokaždé přimělo, aby se pod přikrývkou blaženě usmívali. A na okamžik všichni zapomněli, že nocí obchází Car Krysák a šeptá svá temná tajemství, kterým žádná živá bytost nesměla bez zlých následků naslouchat.

Pak Bílá Máti odešla do kuchyně a uvařila si šálek teplého kaka.

LAURA SNĚŽNÁ – „KDOPAK ŽIJE V POTVŮRKOVĚ“,
ZÁVĚR DRUHÉ KAPITOLY

Vzpomněla si, jak otce přerušila a zeptala se ho, o co vlastně v tom příběhu s Carem Krysákem šlo a jak ho vlastně udrželi mimo, když se ho všichni v Potvůrkově tak hrozitánsky báli.

Po otázce nastalo dlouhé ticho a Ella si pomyslela, že otec odešel po špičkách pryč. Ale kdepak – když otevřela oči, otec tam pořád seděl. Jen o její otázce s naprostou vážností